

Revitalizacija prebivalstva

Ko se lotevamo prenove Stare Ljubljane (na začetku sicer najprej poskusnega kareja med Tromostovjem, Trančo, Mestnim trgom in nabrežjem), so si odgovorni ljudje zadali za nalogo tudi drugačno obliko skrbi za stare ljudi, hkrati s pomladitvijo prebivalstva – ne toliko v Stari Ljubljani, kot v starem delu mesta v celoti. Nekateri so si to napačno razlagali, češ, izselili bodo stare in naselili mladino, študente in mlade družine. Nikakršnega izseljevanja ne bo, v novo pridobljena stanovanja pa se bodo resda naselili mladi.

Obnova bo potekala v več fazah in iz zgradb, ki bodo potrebne temeljite obnove, bodo prebivalci izseljeni v nadomestna stanovanja. Za starejše ljudi, ki kakorkoli ne morejo več samostojno skrbeti zase, bodo uredili posebna bivališča, manjša stanovanja z vsem sodobnim stanovanjskim udobjem, kot je danes samoumevno pri novih stanovanjih.

Več teh malih stanovanj bo lociranih skupaj, v njih pa se bodo naselili ljudje iz najbližje okolice, ki bi sicer morali v domsko nego. Obdržali bodo svojo osebno lastnino, svobodo, okolje, praktično vse, poleg tega pa si pridobili možnost sestajanja v skupnih prostorih, ki jih bodo imele take skupine stanovanj ter možnost kakršnekoli pomoči, ki bi jo potrebovali pa najsi bo to zdravniška, patronažna, gerontološka, socialna in neformalna, solidarnostna, kot pomoč šolarjev pri nekaterih opravilih, pomoč študentov, dostava hrane iz bližnjih lokalov, pomoč v okviru krajevne ali hišne samouprave in še marsikaj.

Socialistična samoupravna

in humana družba ni nikoli in ne sme nikoli zavračati starejših občanov ali jim kakorkoli kratiti svoboščine, pač pa jim mora omogočiti čim bolj normalno in aktivno življenje. Žal se prevečkrat opaža, da se starejši zapirajo sami vase, ker ne najdejo pravega stika z mlajšimi.

Starejši občani so enako pomembni del prebivalstva kot katerikoli drugi, in čeprav so družbi v preteklosti že veliko dali, jih to ne sme zavesti v neaktivnost. Dejstvo je, da veliko breme samouprave v krajevnih skupnostih nosijo povsem – ponekod pa izključno – aktivni in vitalni upokojenci. Prav tako se ukvarjajo z otroškim varstvom, z vzgojo mladih, delujejo v družbenopolitičnih organizacijah, prenašajo zgodovinsko izročilo in tradicije, ustvarjene med NOB, na naše najmlajše in še marsikaj, pa vendar je potrebno odpraviti še tisti mali jez med generacijami in pri revitalizaciji Stare Ljubljane. Vsi prebivalci naj bi sodelovali z roko v roki. Kot pravi sociologinja Barbara Verlič, članica odbora za prenovo, »moramo prenehati biti podeželani, saj

smo to vsi rod ali dva nazaj. Miselnost in način življenja, ki ga imamo v mestu, je reakcija na vaše razmere, ko je vsa srenja videla v naš lonec. Od tod tudi naše današnje zapiranje pred sosedi in pomajkanje stikov z njimi. Čas je, da se naučimo živeti na mestni način.«

Do hitrejšega poprečnega staranja prebivalstva v strogem centru je prišlo zaradi ekstenzivne (vendar nujno potrebne) gradnje novih stanovanj na periferiji mesta, kamor so se odseljevali mladi ljudje, ter zaradi spreminjanja stanovanj v poslovne prostore. V zadnjih 15 letih je izgubila občina Center po 700 prebivalcev na leto.

Nova starostna struktura prebivalstva, ki naj bi se kar najbolj približala ljubljanski, naj bi Stari Ljubljani vdihnili novo življenje. Seveda pa samo ta ukrep ne bo dovolj, čeprav bo pogojeval nekatere druge. Mlade družine imajo povsem druge potrebe kot študentje ali starejši občani in to bo moralo spodbuditi trgovske organizacije k razširjeni ponudbi oziroma zaradi specifičnosti okolja ne v gradnjo veleblagovnic, temveč manjših dobro založenih trgovin. Te prvi trenutke ne bodo prinašale velikega dobička, gotovo pa bodo sposobne pritegniti skupaj z drugo ponudbo (od specializiranih gostinskih lokalov od zabave za otroke) dovolj Ljubljančanov in turistov, da ne bodo v skrbeh za obstoj.

VITO KOMAC

Stisk rok dveh mest

Od 6. do 10. novembra je potekalo v Beogradu tradicionalno srečanje, ki so ga poimenovali »Dnevi Ljubljane v Beogradu«. Prebivalcem našega glavnega mesta smo se predstavili z vrsto prireditev, hkrati pa je bila to priložnost za bogato izmenjavo mnenj in izkušenj na številnih področjih.

Letošnje srečanje je bilo izrazito delovno, sta poudarila predseidnika skupščin obeh mest – Živorad Kovačević in dr. Marjan Rožič, in koristna priložnost za izmenjavo mnenj in izkušenj na različnih področjih. Sodelovanje na gospodarskem področju je že sedaj dokaj dobro. Domala vsaka druga organizacija združenega dela v Ljubljani je že tako ali drugače povezana s katero izmed beograjskih, je dejal dr. Marjan Rožič. Pri tem je omenil na primer uspešno sodelovanje Litostroja z ladjedelnico »Tito« v Beogradu, Saturnusa z Industrijo motorjev in traktorjev v Rakovici, Avtomontaže z Lasto in Mestnim prometom Beograd pa Termiko, Ilirijo Vedrog, Autocommerce in številne druge. Vsekakor pa bo poudarek tudi v prihodnje na še tesnejšem povezovanju gospodarstva obeh mest, ki lahko v marsičem prispeva k hitrejšemu razvoju tako Beograda kot Ljubljane.

V teh dneh se je zvrstila vrsta pomembnih in koristnih srečanj. Tako so npr. predstavniki skupščin obeh mest izmenjali izkušnje pri razvijanju komunalnega sistema ter delovanju in organiziranju upravnih organov; srečali so se predstavniki beograjske in ljubljanske gospodarske zbornice; na področju gradbeništva so nadaljevali lanske razgovore, ki so jih začeli ob dnevih Beograda v Ljubljani. Zelo trd oreh za obe mesti je zadovoljiva preskrba, zato so agroživilci izmenjali izkušnje o preskrbi in proizvodnji hrane, vlogi kompenzacij in njihovi učinkovitosti za nemoteno preskrbo tržišča ter o mestnih blagovnih rezervah. Bančniki so spregovorili o temi, kako se lahko banke učinkoviteje vključijo v razvoj mest. Predvsem za ljubljanske sogovornike je bil zelo zanimiv in koristen tudi pogovor predstavnikov obeh univerz o vlogi univerze pri usmerjenem izobraževanju in njeni povezavi z združenim delom, saj je Beograd prešel že letos na usmerjeno visokošolsko izobraževanje.

Delegacija mesta Ljubljane je obiskala Hišo cvetja in se poklonila spomenu tovariša Tita.

Delovni del dnevov Ljubljane v Beogradu pa je spremljala tudi vrsta kulturnih prireditev; v Beogradanki je bila razstava o ljubljanski in slovenski turistični ponudbi in razstava del Toneta Lapajnetja, v mestni skupščini koncert tria Lorenz, v Konaku kneginje Ljubice razstava arheološke dediščine Ljubljane. V predverju Malega pozorišča so najprej odprli razstavo partizanskih lutk in fotografsko razstavo o delovanju partizanskega lutkovnega gledališča, ljubljansko lutkovno gledališče pa je mlade Beograjčane navdušilo z lutkovnima igricama »Kozlovska sodba v Višnji gori« in »Veliki Kikiriki«. Kompas je v galeriji Borbe odprl SKI center, na manjši slovesnosti ob otvoritvi pa sta mu turistični zvezi Beograda in Srbije podelili zlati plaketi.

V teh jesenskih dneh si v Beogradu resnično na vsakem koraku lahko srečal delček Ljubljane; mesto je bilo slavnostno okrašeno, iz izložb trgovin so vabili lični plakati Ljubljane in Slovenije, v vetru, ki na srečo še ni bil znana beograjska košava, so se pozibavale bele zelene zastave našega mesta. Na znameniti Skadarliji so se poleg srbskih oglašile tudi slovenske viže, Dom pa je odprl tudičasno prodajalno spominkov. V znanih restavracijah »Dva jelena« in »Ima dana« so postregli v teh dneh s slovenskimi jedmi in pijačami.

Dnevi Ljubljane v Beogradu so prav gotovo prispevali k temu, da se še boljše spoznamo, koristna izmenjava izkušenj pa k boljšemu gospodarjenju in k hitrejšemu razvoju obeh mest na vseh področjih.

LUČKA ŠPAT

ZGLED POVEZOVANJA

Vsak začetek je težak

Večkrat je bilo že na tem ali onem mestu omenjeno, da je stopnja povezanosti enotnega jugoslovanskega tržišča večkrat na majavih nogah, da se posamezne republike in pokrajini zapirajo v svoja »nacionalna gospodarstva«, da nam je vsem skupaj premalo jasn pojem enotnega jugoslovanskega tržišča. Sredi takih in drugačnih naklepanj je izšel še zakon o skupnem združevanju dela in sredstev, ki naj bi popravil in omilil pomankljivosti ter dejansko pospešil kroženje blaga ter sodelovanja po naši državi, bodisi v taki ali drugačni obliki.

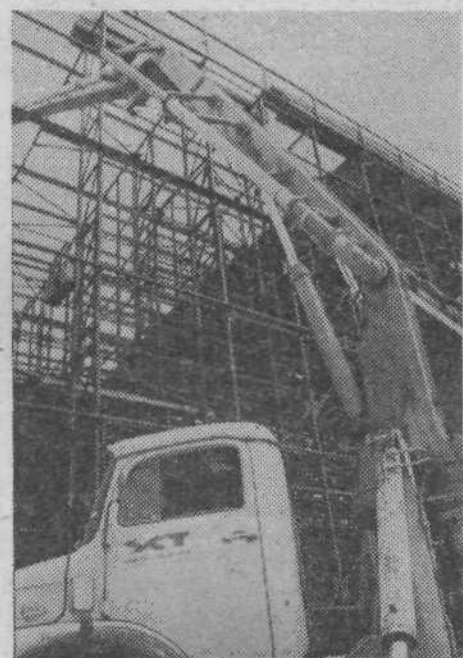
Toda stvari se zdaleč niso tako preproste, kot je videti na prvi pogled. O tem so nam pripovedovali v sestavljeni organizaciji združenega dela Elektrotehna, konkretno v njeni DO Jugotehnika, tozdr Elgro, ki imajo na področju sodelovanja in povezovanja z drugimi republikami in pokrajinama kar največ izkušenj.

»Zakon o skupnem združevanju dela in sredstev je sicer zelo lepa stvar, toda za njegovo objektivno uresničevanje ni in ni takšnih pogojev, ki bi to lahko v popolnosti omogočali,« nam je na začetku pogovora dejal direktor Zdravko Tekavec. »Če bi dejansko po črki zakona hoteli izpeljati dosledno skupno združevanje dela in sredstev, bi morali za vsako takšno združevanje podpisati poseben samoupravni sporazum o skupnem prihodku in kar je temu podobnega. Od več kot sto poslovnih partnerjev, s katerimi imamo po starem rabatne odnose, smo tisti pravi samoupravni sporazum podpisali le s tovarno kablov iz Svetozareva, ki je

med drugim eden naših največjih dobaviteljev. Če bi torej hoteli vse izpeljati po zakonu, s čimer pa nočemo reči, da ne bomo, bi bila to za našo delovno organizacijo kar precej težka naloga. Pa ne zaradi nas samih, tudi zaradi naših partnerjev ne, temveč zaradi toge zakonodaje s področja računovodskih in finančnih poslov SFRJ. Za ilustracijo: samo pri podpisovanju in sestavljanju samoupravnega sporazuma s tovarno kablov Svetozarevo smo imeli toliko dela in zapletljivost, kot z vsemi normalnimi poslovnimi sporazumi doslej. Med drugim, samoupravni sporazumi zahtevajo svojo evidenco; dohodek po takšnem sporazumu je treba razdeliti v petih dneh. To pa zahteva visoko stopnjo povezanosti z računalniki in s pomočjo najmodernejših tehnik. Mi imamo mesečnega prometa okrog šestdeset starih milijard z nekaj tisoč dobavitelji iz vse države ter asortimantom nad štirinajst tisoč artiklov in dobre poslovne odnose s praktično vsakim kotičkom naše države. S tem hočem reči, da imamo zares najboljše pogoje za vse tisto, kar zahteva zakon o skupnem združevanju dela in sredstev. Pa ne, da imamo za to samo in zgolj pogoje, tudi zelo aktivno smo se začeli ukvarjati s konkretnimi projekti ter združevanjem. V tem smislu smo začeli s poskusi združevanja naših dobaviteljev v manjše skupine, s katerimi bi in bomo podpisali samoupravne sporazume o skupnem vlaganju v proizvodnjo na področju manj razvitih republik in pokrajin. Po našem mnenju je edina perspektiva v tem, da svoja sredstva, namenjena nerazvitim, vlagamo na tak način

in ne tako kot po starem. S tem bi lahko ubili dve muhi na en mah. Pomagali bi nerazvitim in utrjevali načela enotnega jugoslovanskega tržišča ter njegovega internega povezovanja, po drugi strani pa bi forsirali našo najvažnejšo strategijo – izvoz.

Na povsem realni podlagi se pogajamo za vlaganja v razvoj kabelske industrije v SR Makedoniji, v Negotinu. Prav tako na ravni občin in republik pripravljamo sporazume o vla-

Gradnja najmodernejšega visokoregalnega skladišča v Ljubljani s cca 17.000 kvadratnimi metri površine, ki ga bo upravljala računalnik.

FOTO: TADEJ BRATOK

ganjih v razvoj solarne tehnike pri ohridski Elektromontaži; tehtamo možnosti o sodelovanju s tovarno niklja v Kavadarcih pa še kje. Gre torej za višjo obliko združevanja dela in sredstev, takšno torej, ki si jo je zamislil zakon.

S tem pa ni rečeno, da Elektrotehna Elgro že dosedaj nima izvrstno razvejenih poslovnih niti po vsej Jugoslaviji in to ne le kot dobavitelj, temveč tudi kot kupec in poslovni partner seveda v grosističnem smislu. Ambicija Elgroja je biti prisoten po vsej Jugoslaviji, utrjevati enotno jugoslovansko tržišče predvsem v smislu odpravljanja medrepubliških ovir in v proizvodnem smislu odpravljanja zapiranja v »nacionalne« ekonomike.

Da bi bili s svojo ponudbo in povpraševanjem prisotni povsod, so se poslužili dveh metod. Na eni strani so začeli graditi skladišča po vsej državi in trenutno jih imajo poleg tistih v Sloveniji še eno v Banjaluki, Nišu in Lačarku pri Beogradu, v načrtu pa so še druga. Po drugi strani pa imajo široko razvejeno potniško in predstavniško službo v vseh jugoslovanskih centrih, v skupnem številu čez petdeset.

Stvar je torej očitna, ni pa preprosta: Elgro ima vse najboljše pogoje, da preseže dosedanje rabatne oblike medsebojnega povezovanja znotraj meja Jugoslavije in začne z višjimi oblikami združevanja dela in sredstev tudi v proizvodni sferi, kar, gledano perspektivno, edino lahko zagotovi plodne izgleda v prihodnosti.

TADEJ BRATOK